

TELEGRAFUL ROMAN.

Nº 70. ANULU XVIII.

Telegraful este de două ori pe săptămâna: în față și Dumineca. — Prenumerarea se face în Săbiu la expediția foioi pe afara la c. r. postă cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretul prenumerării pentru Săbiu este pe anu 7. fl. v. a. și pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

tin provințiale din Monarchia pe unu anu 8. fl. este pe o jumătate de anu 4. fl. v. a. Pentru prime, și tieri străine pe anu 12 pe 1/2, anu. 6 fl. v. a.

Inseratelor se plătesc pentru prima oară cu 7. cr. sîrba, pentru a doua oară cu 5 1/2, cr., și pentru a treia repetare cu 3 1/2, cr. v. a.

Săbiu, în 3/15 Septembrie 1870.

Evenimente politice.

Evenimentele interne suntu de o marime prenăsemnata satia cu cele externe.

Cauza destulă, că desbaterea adresei în dietă din Pragă și desbatările celei din Innsbruck să nu atraga decât sîrte putină interesul barbatilor politici.

Capitulatiunea dela Sedanu și cu consecințele ei umplu de grige prei barbatii de statu chiaru și in celo mai indepartate locuri de teatrulu resbelului.

Inainte de lîte crescerea cea repede a Prusiei insuflă temere de sosirea aceluia tempu, în carele puterea acăsta sa ameninție și intregitatea monarhiei noastre.

Se discuta și impregjurarea aceea, ca Prussia în legatura cu Russiă, voru provocă cu temputu fatalitatea aceea asupră monarhiei austro-ungurești, care o provocasa orecandu asupră Poloniei.

Republica francesă a aflatu simpatii, afară de cele amintite pana acum in Elvetia, in Belgia și déca potemu comptă pre opinioniile espuse și in cercuri anumite din patria noastră, și la noi in patria.

In Itali'a se seversiesce oper'a natională. Trupele regale (italiene), dupa putină resistență au ocupatul Viterbo, Frosinone, Corneto și Civita Castelana și inaintează totodata spre Rom'a.

Dela resbelu.

Prusienii se apropie de Parisu. O depesă din 13. l. c. spune că Trochu au facutu o revista de trupe și a aruncat în aeru podul de preste Lacreilu. Fortareția Toolu se tiene eroicesc. Sambăta trecuta au fostu Prusienii respinsi de acolo cu perdeți mari.

Ministrulu de externe, Jules Favre a emisă cu datul 6 Sept. urmatoreea scrisore către reprezentantii Franciei din streinete: „Domnitoru! Evenimentele, ca tocmai s'a petrecutu in Parisu se explică prin logică exactă a faptelor asiă de bine, incătu nu e oportunu, a se ocupă mai lungu tempu cu intielesulu și insemnetatea loru. Cedându unui avantajiu prea lungu tempu retinutu și nere sistabile a următu populatiunea Parisului unei necesități mai inalte, necesităției proprii sele prosperități. Ea nu a voită a peri cu potestatea regimului criminalu, care pregatise ruinarea Franciei; ea nu a pronuntată depunerea lui Napoleon III și a dinastiei lui, ei o a înregistrată in numele dreptului, dreptăției și a prosperității publice.

Si acăsta sentinția e insinuă prin conștiinția asiă de ratificată, incătu nici unu lădintre cei mai infocati aparatori ai regimului cadiutu nu s'a ridicat, pentru de alu sprigini. Elu a cadiutu de sine sub grentatea peccatorilor sele, spre cea mai mare bucuria a unui popor imensu, fără de a se fi versat u singura picătura de sânge, fără de a se fi rapită bateru unei singure persoane libertatea. Si cetățeni se poate vedea—unu lucru ne mai auditu in istoria—cărora vocea poporului lea incredintat mandatul celu periculosu de a se luptă și invinge, cari nu si aducea aminte bateru unu momentu de contrariul, pre care o dă mai nainte și amintian cu execuțiuni militare, prin aceea, ca lea refusată onoreea ore cărei aparări și-au constatatu orbirea și nepotintia loru. Ordinea nu s'a conturbat bateru unu momentu. Incredereua noastră in inteleptiunea și patriotismul gardiei nationale și a întregiei populațiuni concede a afirmă ca nici nu se va tulbură

„Seapătă de rusinea și pericolul unui regim tradătoriu de lote datorintele sele, pricepe fiesce cine, ca actul primu alu suveranității naționale recastigate

e a se stăpani pre sine insuși și a căută poterea ei în respectul dreptului.

Intre altele tempulu urgență, inimicul e înaintea portilor noștri, noi toti avem numai unu cugetu, alu respinge de pre teritoriul nostru. Înse acăsta datorintia, pre care o acceptăm determinat nu o amu impusă noi Franciei; ea nu o aru suferit acum, déca vocea nostra s'ară fi ascultat. Noi amu aparatu chiaru cu pretul popularității noastre politice pacei și vomu remanea cu o convițiuțe dñece in ce crescendu pre lângă acăsta. Inim'a nostra nu se rumpe la spectacolul acestor macelarii de omeni, la care dispără floră duoru națiuni, pre care le ai și pututu seră cu pucina socrința sănătoșă și multă libertate de acăste catastrofe teribile.

Nu avem espresiuni, cari aru putea reprezentă admiratiunea pentru armata nostra eroică, care s'a sacrificat prin nedestinicii comandanți supreme și care totusi e mai mare prin perderea sea de cătu prin cele mai splendide victorie; căci prelunga cunoștința erorei, care o a periclitat și a sacrificat maréti satia cu mōrte sigură și a recuperat onoreea Franciei din macularea regimului seu. Onore tie! Națiunea i deschide sinulu seu! Regimul imperatescu a voită a o deschiză.

N-fericirile și datorintele ne contopescu într'o imbrățișare solenă. Timbrati prin patriotismu și libertate ne face alianța acăsta neinvincibili; Pregheti spre lōc, privim cu linisice starea, in care suntemu aruncati. Acăsta stare eu o precizeză prin pucine cuvinte, o asternu sentinței tărei mele și Europei.

Noi amu condamnat resbelul și afirmăndu respectulu nostru către dreptulu altorui popore amu pretinsu că sa se reconosca Germaniei dreptulu de a dispune de sine. Noi voiamu că libertatea sa fie legatură și totu deo-data scutul nostru comunu. Erau convinsu că poterile aceste morale voru asigură pentru totude-ună sustinerea păcii. Că sănătăție amu pretinsu înse o arma pentru fe-care cetățianu, o organizație a cetățenilor cu stiefi alesi; atunci vomu remanea neinvincibili pre pamentul nostru. Regimul imperatescu care de tempu indelungat și-a desfăcut interesele sele de ale tărei, a respinsu acăsta politică. Noi o acceptăm ieră-si cu speranța, ca Francia, prin esperiția indrumată, va avea inteleptiunea a o exerciță.

Regele Prusiei a declarat la tempul său ca nu pôrta resbelu contră Franciei, ci contra dinastiei împăratice. Dinastia a cădu, Francia liberă se ridică. Voiesc regele Prusiei a continuă o luptă necvinășă, care pentru elu inca va fi celu pucinu asiă de reputația că pentru noi? Voiesc elu a dă secolul alu 19 spectacolul teribilu a duoru național, care se darăma reciprocă și care, uitându-si de umanitate, rătignu și sciul grămadescu ruine și cadavre? Are voia a luă asupra-si responsabilitatea acăsta naintea lumei și a istoriei. Déca acăsta e o provocare, noi o primim.

Noi nu vomu dă nici o palma din pamentul nostru naționalu, nici o pétă din forteretile vostre.

O pace rusină aru fi unu resbel unde stirpi totală, ce securt tempu aru dură. Noi vomu negoția numai pentru o pace durabilă. Acăsta e interesul nostru, alu Europei întregi și avem cauza a speră, ca, seapătă de ingrijiri dinastice cestiuțe se va pune in cabinete in intielesulu acăsta. Si chiaru, cându noi amu remanea isolati, nu ne vomu ostensi. Avem o armata energica, forteretie bine poviată și cu deosebire 300,000 combatanti, cari sunta decisi a invinge său a mori. Si déca voru trece, pentru de a depune plini de iubire la picioarele statuei din Strassburg cunune, nu urmează numai unu simț de admiratione entuziasistica ci ei urmează devisei eroice, ei se jura, a fi demni de

fratii din Elsas și a mori că acestia. Dupa fortele vinu sănătățile, dupa sănătăți baricadele!

Parisul se pôte tineea trei luni și invinge; déca va cădea, Franța i ascăpta apelul și lu va resbună. Ea va continua resbelul și inimicul va peri. Acăsta, Domnule, sa scia Europa. Noi nu amu primit potestașa regimului spre altu sfersitu și nu o amu tineea nici unu minutu, déca nu amu vedea ca populatiunea Parisului și Franța intrăga e decisă a consimții cu decisele noastre. Eu le resumă aceste intrănu cuvento. Pre Dieu, care ne aude, pre posteritate, care va judeca de faptele noastre noi nu voim altu ceva decât pacea déca insa se continua in contra nostra resbelul rentaciuosu, pre care noi l'amu condamnat, ne vomu face datorintă pana la sfersitu și eu am firmă inoredere, ca cauza nostra care e a dreptului și dreptăției in fine va triumfa.

Ve invită a explică in intielesulu acăsta din ministru a curiei, pre langa care sunteti intariti starea și ai inmanu o copia de pre acestu actu.

Subsemnatu: Jules Favre.

Limb'a romana și instructiunea legii scolare in Ungaria.

Idealismulu culturei nemului omenescu absurtaghe dela omu dōue insuși, cari a preocupat, preocupă și va preocupă dupa parerea mea totud'ună individualitatea fizică omu in deosebi și a omenimii intregi in genere. Aceste dōue insuși, cele denegă filosofia și idealismulu culturei omenesci, suntu simții de nationalitate și aplicarea religioșă către vre-o confesione subsistință. Nu voiu cu acăsta ocazie a intră mai departe in explicarea acestei teorii, ci voiu a o aplică numai decât la impregjurările sociale și politice ale noastre.

Se pôte ca cându s'a adusă legea de naționalitate și legea scolare in 1868 și cu deosebire instructiunea la legea scolare de ministrul cultului Eötvös, legislatorii, intrebându-i cineva, ca de ce nu iau privire la naționalitățile cele numeroase din tăria, va fi disu, ca de ore ce cultura este ună și accea-si ori in ce limba sa va exprima, asiă pentru uniformitate și pentru înlesnire e bine că sa se predece cultura numai in ună limba in limb'a cea mai cultă a tărei adeca in limb'a regimului actualu; și asiă dnii ministri radimându-se pre idealulu culturei generale au cugetat ca suntu dispensisati a luă in privire naționalitățile conlocuitore și pôte ca vreau chiaru sa se falăscă cu producția loru, pre care lu punu inaintea lumei că ouă effluviu alu inaltimii culturii ce domnește in Ungaria.

Precum mai din lote legile ce se aducu de prezentu se zaresc ore-si care egoismu (si nisuntă de magiarisare), asiă se intemplă cu deosebire cu instructiunea legei scolare ce vedem că proiectul de lege figurandu mai prin lote jurnale din patria. Strigatul nostru de nemultamire prin astfelu de procedere despreșteitorie mai ca numai asta resunetu de ore ce dătăteori ori su repetat prin jurnalistică atât, cătu și pre cale privată. Insă cându suntemu silicii a intimină mai la totu pasul neplaceri și desconsiderare hăde sa strigămu și sa ne esprimă durerea ori și in ce modu și sa nu perdemu speranța, ca diu'a aceea nu va mai veni, in care glasul nostru se va asculta. Sa avem credința in dreptatea causei și pretensiunile noastre și sum convinsu, ca aceea in sfersitu totu trebuie sa triumfeze.

Proiectul de lege alu instructiunei scolare dice că atâtă in scolile gimnasiali și reali precum și in scolele comerciale, civice, preparandiale etc. unde limb'a propunetiva nu e cea maghiara, acolo va fi studiu obligatul limb'a maghiara și germană, iera unde limb'a propunetiva va fi cea maghiara, atucea stu-

din obligatul va fi dintre limbi numai cea germană și cea mai departe, înaltul ministeriu se îngrițescă în scoli eschisivu numai pentru unguri de care lu dore să pentru nemți, de care i frica, iera celealte naționalități, yadia ele ce voru face, căstigă-si hran'a, vietie de către trebuie, sănătate nu-si potu sustine singuri scările lor atunci concurga la regim și va mijloci acel'a, că să-si capete scările amesurată legei cu două limbi strine pentru investiamentu, fiindu ca cea națională respectiva nu e de lipsa, căci o vorbesc numai omenei cei prosti.

Până când să pâna unde vomu fi siliti a asculță astfelii de comande? Unde-i fratieta, unde dreptate și egalitatea în patria nostra comună?

Adeverat ca cele citate suntu lucruri mici și neînsemnante, pre lângă neîndreptările și inapoiere, ce avem sa le suferim mereu, insă e cunoscută ca acele: adeca formularea legii scolare se pote privi de fundamente, pre care avem sa ne mai aşteptăm la inapoiere cu atât'a mai multe. Să tocmai din cauza acăsta, că să nu ne perdem terenul celu sigur de sub picioare, e datorintă cea mai urgintă, ca pentru pastrarea limbii noastre naționale, pentru pastrarea autonomiei scolare, să ne alipim cu tota energie de biserică, care au scutită în atât'a seculi vitrigi națională română în întregitatea sea, nelasându-o să peră în luptele cele cotropite.

Scolă este baza culturei și baza vieții unui popor, prin urmare și de lipsa, că spre a-si poate sustine unu popor viața sea, sa se îngrițește cu tota puterea și cu tota virtutea sea pentru sustinerea scărilelor. Statul nostru recunoaște acăsta, luându de exemplu și alte state, a să incepută să cu cea mai mare atenție asupră scărilelor și din cauza acăsta au adus legi, și ordonanțe prin cari scările să se reformeze după calapodul său și cu incetul incepând reformare dela tinerimea poporului său reformeze și pre acăsta întregu pentru ca cu atât'a mai lesne să-si poată împlini intenția cea secreta de magiarizare a tuturor naționalor de sub corona ungură la ce i-au facut atenți renumitul patriot magiar Szecsenyi, cum ca națională magiară nu mai asiă se va putea sustine decă și va asimila pre naționalitate.

FOISIORA.

(Capetu.)

Frumosulă naturei, ne dice Cicerone, ordine maestosă a corpurielor ceresti ne sileste a maturisii, ca există o ființă eternă, ne sileste a o cunoșce, și a o admiră.

Si acum totă aceasta aru putea există, dacă n'ară și unu principiu o cauza guvernătoare anterioră tuturor cauzelor.

Dacă Dumnedie aru parăsă îngrijirea universului dice Boese, dacă aru incetă unu momentu dă conține ființele în cercurile ce le-au prescris, totă s'ară distrugă într'acelu momentu, și aru intră iera-si în oceanul din care aru există, înse singură lui vointă, singură lui cugetare conține totă situl.

Newton după ce să-a petrecut totă viața cautându cauza cauzelor, ieră cum aru fostu nevoie să resume știință:

Dacă, dice elu, în universu, în natură puterile centrifuge și centripete aru și egale, aru distrugă movimentu, miscarea ceresca; dacă aru și igenele aru produce haosu.

Trebue să ne apere să avem refugiu la unu Dumnedie.

Newton dicea că stelele ce împedescă firmamentul, în adâncă tacere a noptii și povestise gloria celor prea înaltu.

Este în putință, ne spune Cicerone, de a consideră totalitatea părților, de care se compune universul, fără a vedea pâna la cea mai mare evidență, că elu este guvernătoare de o supremă și divină inteligenție.

Omenii, adăgoe Plutarch, au inceput să recunoscă unu Dumnedie, când aru facută atenție la frumosulă și regularitatea astrelor, la minunatulă armonie, ce domnește în universu, la revoluția constantă a diley și noptii la rasaritul să apunere astrelor.

Unu asiă vastu și admirabilu edificiu, pote să fie facutu prin elu insu-si?

Si într'adeveru, domnilor, simpla privire a

Cum ca planul celu său a lui Szecsenyi nu s'a potutu realiză au fostu Kosut de vina, care prin lovitura arătătoare a avută să metamorfodie pre toti omenei în magari.

Cum ca planul lui Szecsenyi nu s'a datu nătărei, ei s'a susținută din partea regimului de fată care voiescă a se sustine pre contul celor-lalte naționali, ne dovedescă totă legile ce s'a creatu în Pest'a de 3 ani începătă, ce arătă totă oare-si-cari referință la viața națională. Dara planul magarișării nătării dovedescă și mai invaderată legile ce s'a creatu în tempi ante martialis, când arătă regimul numai tineea contu de opinione publică și totă națională și aspirația de libertate era încrezută în feudalismul evului mediu.

(Va urmă)

Conferințele invetitoresci generale

din protopiatul II alu Brasovului, alu III Scaunelor și alu Hidvegului.

(Capetu.)

c) Pre care trăpă a dezvoltării copilului să se încrepe propunerea și impartișarea învățării religioase și pâna la care trăpă are să se urmărească?

Să se încrepe în clasă I și să se urmărească în clasele.

d) Destul este numai a desceptă în elevu idei religiose și simțiuri de pietate să se cere și insuflați la faptele bune?

Nu este destul să desceptă numai în elevi simțiuri, ci se cere că invetitorul să însuflă și impartișasca pre elevi la faptele bune prin faptele sale.

6. Dupa ispravirea acestor puncte la 12 ore se încheie convorbirile acestei conferințe.

Conferința a II tienuta după amedi dela 3—6 ore.

7. In acăsta conferința s'a continuat desbaterile asupră temelor:

e) Care este materialul învățării religioase și impartișutu elevilor?

La care conferință a recunoscută ca materialul de impartișutu elevilor e: a) rugaciunile b) istoria biblică, c) catehismul religioei creștinesci.

f) Aducu elevilor din clasă I folosu istorioră din testamentul v. ? Rugaciuni? — cari?

Său enumerat rugaciunile cele mai indatinate de dimineti, său, înainte și după masa, pre care să le memorisează elevii; la aceste nu se cere multă explicație; — s'a expus Tatal nostru. Din istoria biblică s'a hotărât a se propune elevilor începatori că iconice istorioră în trăsuri scurte fără alte explicații decât inteleșul cuvințelor: despre facerea lumii, peccatul strămosiesc și a.

g) Sa se mai repetă în vre-o clasa istorioră din Testam. v. ? în care clasa să se începe din celu nou? care istorioră mai alesu?

In clasă II să se repete mai amplificate pre cele propuse în clasă I, să alăture și alte. Din Testam. n. despre bună vestire, naștere bozediu, minunile, marirea și a.

Unde este o școală cu mai multe clase, și elevii au să promoveze, de către înțeleșul a se luă ora deosebită din ist. bibl. și altă din catehismul, să se propuna istoriorale biblice numai că ilustrații la explicații din catehismul, altcum să se ia în anul următor pre lângă catehismul, pre care elevii să repetă, ist. bibl. în ora deosebită.

h) In care clasa să ia înainte din catehismul micu?

In clasă a II. Unde se află numai o clasa singură, acolo să se ia firescă cu repetenții din a. II-lea și pote ca să din elu III-lea.

Cu acăsta s'a încheiat conferința a II-a.

Conferința a III-a tienuta în 12 nainte de amedi.

8. In acăsta conferința s'a continuat desbaterile și adeca asupră punctului:

i) Are să se pazescă rendu la propunerea istoriorelor din Testamente? la catehismul?

Déca se propună istoriorale bibl. numai că ilustrații la catehismul, atunci nu trebuie să se păzească rendul, ci după cum ceru propunerile, ieră de către se iau în ora deosebită, atunci să se păzească sărul cronicologic; la catehismul are a padi sărul din manualul.

Déca în clasele înferiore s'a propus din ist. bibl. și cat. afară de săru, atunci în clasă superioară să se asiedie după rendu, că să formă media unu intregu.

pre pămentu, în răvășamentul lui, dilele și universul trecu pre lângă densul nebăgate în séma.

Sufletul lui este în ceriu mai înainte de a acoperi pameutul mormentulu lui.

Si Lamennais, celebrul scriitorul alu timpuriilor noastre din urmă, Lamennais, celu ce s'a bucurat de o mare înțelire, inca tristă celebritate, Lamennais, celu ce au cercat să profane religiunea, lucră cu atât'u mai straniu, cu cătu elu eră și ministru alu religiunei, abatele Lamennais, la acărui înmormentare ne-amu vediut cu marea noastră satisfacție, întristarea și indignația ce acoperează fată poporului, văduveni pre abatele încredului condus la grăpa fără nici unu preot, după cererea lui, Lamennais dicem, în momentele lui lucide ieră cum se exprima:

Religiunea, dice elu, este asiă de naturala omului, incătu nu se află în sensul alto sentimentu mai indestructibilu, și chiară cându spiritul lui o respinge, totu se mai află în fundul inimii sele ceva-si, ce o reclama înapoia, și unu asemenea sentimentu religiosu său gasim în inimă tuturor omilor de o potrivă.

Însn-si Voltaire, unul din cele mai mari geniuri, ce a produs Frantzia, Voltaire, ce a trecut de incredulitate pâna la impietate, ieră cum se exprima asupră acestei idei:

Tout annonce d'un dieux l'éternelle existence
On ne peut le comprendre, on ne peut l'exprimer
La voix de l'univers annonce sa présence
El la voix de nos coeurs dit qu'il faut l'adorer

Sa ne fiă permisă a traduce aceste versuri și în limbă noastră :

Totu anuncia esistența unui eternu Dumnedie
Fără aliu putea înțelege, fără aliu putea exprima
A universului voce, prezentă sea ne vestesc
Ieră a inimilor voce ne dice aliu adoră.

PARTEA. V.

Dacă dela spectacolul universului și a minilor sele ne vomu înțelege privirile noastre către noi insine, adică către omu, care după cum se exprima cei veci, este lumea cea mică (o microcosm) apoi căte minuni, ce admirabila știință, și intelepciune nu vomu întâlni în structură și organizarea lui, cu ce pompa, cu ce bogatie de es-

chiară și aceia ce aru petrecut în lume că spirite tari, și că increduli, și aceia chiară cându s'a afișat satia în satia cu cugetele lor, nu au potutu domoli acestu instinctu alu simțimentului religiosu, ce s'a manifestat apurarea în inimile lor.

Ieră cum se exprima Lord Byron unul dintr'acești:

Entuziasmul religiosu, că și cându n'ară tra-

D) Cum are sa se propuna materialul din ist. biblica.

Istoriul bibl. are invetitoriu a o propune singura intréga in propositioni scurte. Apoi pune si pre elevi sa o spuna. In óra urmatore o repeteasca si apoi trece la alta.

m) Destulu este, ca elevul numai sa o audia ori sa o si cítasca ? sa invetie istoriora de rostu?

Nu este destulu sa o audia numai, ci sa o si cítasca ca sa se deprinda cu limbajul biblicu.

De rostu sa se invetie citatele din s. scriptura care vinu inainte in aceea istoriora.

n) Destulu este ca invetitoriu se impartsca elevilor materialul din catechismu numai prin graiu, seu se cere alu si memorizá elevii ? Se poate convinge elevii despre adeverurile religiunie n mai memorizându materialul catechismului ?

Materialul din catechismu dupa ce l-a espluat invetitoriu astfel ca sa lu poata elevii intelepa lu memoriza elevii, atatu pentru cultivarea memoriei catu si pentru mai temeinica patrundere acelor cuprinse din testu, apoi si pentru deseitate din s. scriptura. De altintre materialul din catechismu sa nu fia siliti elevii alu memoriza fara de alu intelege ; fiind ca crestin bonu se poate face omulu numai dupa ce au intelese buna-tatile ce tinatatiei si adeverurile ei.

o) Cu ce tonu sa se exprime invetitoriu la importasirea ideilor religiose ? Cum au sa se exprime elevii candu respunda din catechismu ?

Invetitoriu sa fia consciuntiosu de cele ce face ; puselur lui sa fia smerita, tonul doiosu, si esprimandu adeverata pietate; propunerea sa fia piosu seriosa. Elevii candu esplica ori memoriseaza din studiul religiului inca sa fia smeriti si sa pronuntie cu totu respectulu.

Conferinta a IV. dupa amedi dela 3—6 1/2 ore.

9. In aceasta conferinta s'a explicat din instructiunea scolară emisa de Escolentia Sea P. Archiepiscopu si Metropolit Andrei Br. de Sia-guna in anul 1869 §§ 20—27 despre datorintele si purtarea catehetelor.

Conferinta a recunoscutu, ca de óre ce la confesiuni nepapiste din lumea crestina s'a concesu din partea Escol. Sale Par. Metropolit alu

nostru propunerea invetimentului religiunie si invetitorilor mireni, sa pazescă dar' acesti a tot cele prescrise in susu laudatii §§ pentru preotii catecheti. —

10. Apoi au cantat cantari bisericesci invetitorii presenti in parte si chorus in acestu modu si piese lumesci nationale.

11. Cunoscenda invetitorii greutatea, ce au cu obiectele de invetimentu, ce au ale propune dupa sistem'a de instructiune cea noua s'a hotarit a rogă pre Prea Sfantul Archiepiscopu si Metropolit Andrei Br. de Sia-guna, supremul inspectoru alu scóletoru nostre confesionale sa se indore prea gratiosu a denumí pre scriile anului scolasticu viitoru unu comisariu scolaru care sa-le esplice in prelegeri formalu celu pucinu in cursu de 2 septemani dela 15—30 Augustu in orasul Feldiora materialu objectelor de invetimentu, metodulu de a le propune apoi densii elevilor loru. Iera pentru remunerarea comisariului si pentru nesec diurne pentru densii sa se faca dispozituni pana atunci din lad'a bisericiei a comunelor respective.

12. Dupa cum se intielesera din anul trecentu invetitorii din Feldiora, Sanpentru, Hermanu si Presimeru a tiene impreuna conferinta treilunarie, conferinta generala a primitu de bunu si a intarit acestu principiu cu adausulu ca nu numai invetitorii numitelora comune, ci din trustele popoarele sa se intrenesca a) la conferinta treilunarie b) la frecuentarea esamenelor publice cu elevii scólelor acestor cercuri. Conferintele sa se adune in urmatorele 6 cercuri conferentiali :

1. Cerculu conferentialu Bodu. 2. Cerculu conferentialu Sepsi Sz. György, 3. Cerculu conf. Breaticu, 4. Cerc. conf. Feldiora, 5 Cerc. conf. Sita Buzeu, 6. Cerc. conf. Teliu.

Conferintele treilunarie se voru tiene de-a-rendula in fia-care comună din cerculu respectivu. Conferinta si va alege pre unu anu de dile unu conductoru si 2 notari.

Protocolul conf. tr. lunarie se va asculta conferintei generale.

13. Dupa acestea rev. D. Protopopu I. Petricu multiamindu Esc. Sale P. Archiepiscopu si Metropolit pentru parintesca ingrijire provoca pre invetatori ca sa se silesca a corespunde si pre viitoru cu demnitate missiunei loru celei atat u de inseminate.

Conferintele generale ale anului viitoru se voru tiene la Poiana Sarata.

Feldiora in 12 Augustu 1870. I. M.

Din viața comitatului Alba și pe-

Domnule Redactor ! Precum politic'a cea inalta pre terenul seu se schimba mereu, asi se schimba intemplantile va se dica evenimentele si in comitatul nostru, necontentu. Nu trece mai nici o luna ca sa nu avemu ceva nou ; iusa acum'a venindu eu nou denumitul comite supremu si comitatul incatva ierasi in starea lui normale spera ca se voru mai finisci spiritele iritate spre incriminare de personalitati.

Nou denumitul comite supremu Ugron Lazăr din Szombethfalva scaunul Odorheiu si sosi in 6 Sept. ser'a in locul sedrialu Elisabetopol ocolindu tota pomp'a de primire, ce avea sa se pregatesca pentru diu'a urmatore pre candu era sa fie asteptat.

In diu'a urmatore adeca in 7 Sept. si serba in anstalatiune prin unu bancheta diplomaticu, la care ocasiune firesc toastele nu lipsira. Fiindu salutato prin unu toastu si din partea românilor : comitele primi precum se exprimă ocasiunea acesta cu bucuria si respondindu la toastul ridicat prin batranul membru alu comitetului comitatensu Ioanu Oprisiu dice, cumca cunosc ea in patri'a comună traiescu trei natiuni, densulu insa nu va insist pentru d'a protegia o natiune mai multu ca pre cealalta, ci facandusi de devisa dreptatea va nizui ca aceea sa se practisde, incatua sa indestulesca dreptele pretensiuni a le tuturor nationalitatilor din comitatul, carele i s'a incredintat spre ocămuire.

Portarea cea fina si cu multa consideratiune a nou denumitului comite supremu ne lasa se speram cumca cunintele exprimate nu voru si numai vorbe gole ci intru adeveru le va si practisă.

— Dée Dumnedieu ca se fie exceptiune la regul'a patriotilor D-séle, si fie asigurat ca pretensiunile nostre ale romanilor nu vomu trece marginile dreptaciei.

P.

Onorata Redactie ! Cetinda concursulu datu prin scaunul protopopescu alu Sighisoarei pentru statuinea parochiala vacanta din comun'a Bundorsu

pressioni, cei mai ilustri barbati si filosofi n'au celebrat mehanismul prodigiosu, ce se observa in-ti insulu.

Cartesius Wills, Halles si altia altii lu admira eu transportu.

Cicerone ne dice, ca Dumnedieu a facutu pre omu de totu intr'altu felu decat pre cele-lalte dobitoce. L'a facutu dreptu si cu capulu insusu ! ca sa se ocupă de ceea ce este d'asupra lui.

Ovidu in metamorfosele sele ne spune asemenea, ca pre candu cele-lalte dobitoce suntu plecate catra pamantu, elu, Dumnedieu, a datu omului sa aiba fati'a lui catra ceriu, si i-a ordonat sa porde privirile sele catra stele.

Fontenelu facendu o dare de séma despre lucrările invetatiilor membri ai doctei academii de sciuntia, mărturisesc ca ei n'au facutu de catu sa ingâne asupr'a minunilor ce compunu pre omu, dintre care cele mai multe scapa la cunoștin'a si admirationea nostra.

Tolius a cuposcutu legile cele mai savante, ale Geometriei, ale Statisticii, si cele-lalte executate cu cea mai spaimantatoare perfectiune.

Galien unulu din cei mai ilustri doctori ai anticitatii grece, in capulu operiloru sele asupr'a medicinei ieta cum se exprima :

Scriindu acesta opera, compounu unu admirabilu, unu adeveratu imnu in onores celui ce ne-au creatu.

Si Boerhave, Hipocratulu modernu termina opera disectiuniloru sele anatomice prin acesta strigare :

O l miracel, o incomparabila intelepciune a degetului divinu !

Bosuet in meditationile sele sublime, inaltindu-se prin imaginatiune pre verfulu montiloru ca Moisi, se dobora ca sa strige impreuna cu toti parentii bisericiei nostre, ca este totu atat u de imposibilu de a nega pre Dumnedieu pre catu este de imposibilu de alu concepe, si de alu intelege, si ca numai elu singuru se cunoscce pre sine.

Ca n'are altu principiu, de catu esistentia sea de catu necesitatea de a si.

N'are altu nume, de catu Dumnedieu, caci a dice Dumnedieu este a dice unu Oceanu infinitu

de tote perfectiunile, si fie-care dintr'ensele eate uno alesu intregu.

Esistentia dara a lui Dumnedieu este unu faptu, originea, valorea terminului tuturor faptelor.

Ratiunea deci impreuna cu credint'a, filosofia impreuna cu religiunea a culesu cu recunoscintia rasele, cari strabatu norii inpenetrabili, unde elu repausa.

Domnilora !

Poporele Orientului in calduras'a loru pietate si imaginatiune, au gasit si au datu lui Ddieu 99 de nume, de epite, prin cari recunoscu esistentia lui; Numerulu greuntelor de matanii (tespihu), pre care le porta apurarea in manu, si repetaza neincetatu in mai multe renduri la rugaile loru de si de nopte.

Noi deca amu voi sa enumerau covediele esistintiei lui Dumnedieu si numele celor ce au scrisu in acesta materia, nu dicece limbi si de guri de amu avea, totu nu ne aru si indestulu, ci si glasu ne aru trebuie neintreruptu si peputu si polmonit de arama, caci in fie-care fintia de la cea mai mare si mai stralucita, pana la cea mai obscura si minima, de la soare si pana la furnica, pana la cea mai mica frunza de ierba, in esintint'a fia cari'a dintre acestea, gasim o dovada netagaduita a intelepciunei lui Dumnedieu.

Imitatiunea lui Iisus Christosu ne dice :

Ca nu este creatura catu de mica, si catu de prosta, care se nu dovedesca invederatu esintint'a intelepciunei si bunatati lui Dumnedieu.

Numai orbii de buna voia a disu Senece a nu voru putea vedea si cunoscce pre Dumnedieu ; caci elu se manifesta, sa poata vedea intrebatia diferte obiecte, ori cati individi sa gasescu in natura.

Coranul ne spune ca Orientul si Occidentul apartin lui Dumnedieu, si ca ori in care parte ne amu intorce privirile nostre vomu intimpinat fata lui Elu umple universul de imensitatea si stiint'a lui.

Si Elu-Nabi Mochamed ne adauge forte inginoziosu si forte dreptu, ca deca toti copacii de pre

fati'a pamantului aru si calemuri, pene condeie de scrisu, si deca cele siepte Oceane, aru rostogolii valori, torrente de cernela, ierasi aceste tote nu aru fi de ajunsu a descrie minunile acelui inaltu, celu prea puternicu.

De aceea si socotim ca de o cam data nu amputea termina mai bine acesta intai'a parte a conferintelor nostre, despre ideea de Dumnedieu, asupr'a carei'a vomu mai reveni adeca, de catu repetandu aceea ce Archiepiscopulu Parisului au disu nu de multu.

Idea de Dumnedieu, a disu elu, este unu faptu forte contemporanu acelui dintai'o meni, unu faptu presentu alu tuturor secelor, in totu deun'a dominandu si a pururea in vigoare, de si nu in totudeun'a intr'acelasi gradu pretutindene.

Siatre patriarchale, sinagogi ebrei, constintie simple si drepte, legislatori, si proroci trimisi de Dumnedieu intr'adinsu, chiaru Dumnedieu omu facanduse preceptore si modelu alu creaturelor sale n'a lipsit nici odata glasuri in lume, ca se amintiasca omenilor adeverurile religiose, si umanitatea n'a fostu nici odata atatu de imperfecta, in catu sa nu respunda la acestea inalte lectiuni, cu mei multu sau mai pucina fervore, intr'adeveru, inca in totu-deun'a cu o adeverata si gratioasa credintia.

Namu putea dicem, termina mai bine acesta conferinta, de catu ascultandu pre divinul Platton, care ne dice :

Dumnedieu este celu mai inaltu si celu mai perfectu bine, cunostint'a dara a acestui bine, si imitarea lui, va fi pentru omu pururea cea mai mare fericire, ce elu'si poate inchipi.

Si intr'adeveru Domnilora !

A cunoscce pre Dumnediu si alu ador'a este fara cea mai mica indoiela a aruncat ancor'a manuirei in oceanul celu fara margine alu adeverului.

Aminu.

din partea comitetului de acolo am observat cu mirare, ca de și în § 87 punctul a) din Actele Sinodului nostru archidiecesan din Ardealu tinenți în 1870 s'au adus la concluziune că emolumentele de origine naturale au fost impreună cu posturile preoțesci până la actuala organizație a parochiei din archidiocesa, nu se potu micsoră nici prin contract, nici prin concluzie, parochiale, și micsiorările încercate să se efectueze se declară nulificate; din contra acelea emolumente sunt după impregurări și după putinția a se mări în fie care parochie, aducându-se în proporție dreptă cu cerințele temporii prezente. Totuși concursul amintit pentru parochia Bendorf s'au facut cu scară emolumenelor impreunate până acum cu acestu postu parochial. Să acăstă s'au întemplatu astăzi ca concursul amintesc de tota găzda numai câte o ferdela de bucate, ieră câte o ferdela de oselu de tota găzda s'au lasat afară. Apoi de săi gazdele de tigani au plătit până acum numai câte $\frac{1}{2}$ ferdela. Amu observat în fine să acăstă, ca în concurs se amintesc numai de 70 gazde români 40 tigani din Bendorf, ieră despre filia Rondesiu unde încă se află 24 de gazde români și 16 tigani, nu se amintesc nimică, să acăstă încă s'au facut cu scopul reu de a se separă acăstă filia că parte întregitorie dela Mater' sea. Acăstă aducându-le la cunoștința publică ne aflăndu indemnati a speră că Maritulu Consistoriu archidiecesan cătu mai curendu va hotari casarea acestui concursu ilegal și va îndrumă pre respectivii la respectarea legilor bisericești aduse prin sinodul archidiecesan.

Mai mulți preoți din scaunul Sighișoarei.

Publicație.

Pentru formarea și constituirea societății cu scopul de a crea unu fondu spre a înființa unu teatrul național român, se va tineadunare în dilele de 4 și 5 Octombrie 1870 st. n. în Deva.

Lucrările acestei adunări voru fi:

In diu'a de 4 Octombrie:

1. Se va alege unu presedinte ad hoc și doi secretari.

2. Comitetul alesu de intelectuali din Pest' va face reportul despre totu ce s'au facut în cestiușa fondului de teatrul național român până la adunare; elu va comunică proiectul de statute spre a fi studiatu și a se putea desbatu în siedinta urmatore.

3. Se va alege o comisjune de trei membri la care se voru inscrie toti acei, cari voru voi a fi membrii societății; ea va incasă ofertele său tacsele ce acești' aru depune.

4. Se voru luă și alte concluzioni ce s'ară vedea necesarie.

In diu'a de 5 Octombrie:

1. Comisjunea numita în diu'a precedente va prezenta și celi list'a celor ce se voru fi inscrisă spre a fi membrii societății.

2. Acești', să ce voru fi contribuitu său se voru fi inscrisă la comitetul din Pest' voru alege organele ce se voru fi prevedutu în statute.

4. Se voru luă și alte concluzioni ce s'ară vedea necesari.

Aducemă acestu programu la cunoștința publică, și facemă apel la toti patriotii români, invitându-i la luă parte, cătu se pote mai numerosi, la adunarea alu cărei scopu este, a pune basele unui institutu alături de simțitul pentru cultură și instrucționea poporului român.

București 25/13 Augustu 1870.

In numele comitetului:

Dr. Iosif Hodosiu
presedinte.

Varietăți.

** A diece a programă. Din programă gimnasiului român din Brasov se vede că numerul gimnasiilor în anul scol. 1869/70 a fostu 223, după naționalitate toti români, după religiune 212 gr. or. 11 gr. cat. Scăla nor-

mala (patru clase pentru băieți și patru pentru baieți) au avut 301 băieți și 81 baieți, preste totu 382. Scăla comercială și reală, care ambele s'au deschisă cu câte o clasă la începutul anului scolastic 1869/70 au cea din tâi 6, a două 17 scolari. La scălele centrale rom. gr. or. din Brasovu s'au aflată asia dura în anul scol. 1869/70 608 scolari. În anul 1868/9 au maturizat acolo 16 insă; an. a scol. 1869/70 8, între cari trei au fostu privatisti.

** Togmai a esită de sub tipariu **Elemente de Istoria și Geografia**, pentru clasele gimnaziale și reale inferioare de Dr. Nicolau Popu, profesor la gimnasiul român din Brasovu. Evolu vechiu. Acestu manualu, a caru material e tractat după metodă aforistică, care o recomandată în planul de învățământ se recomanda elu pre elu insuși.

** Starea învățământului poporului în interiorul rusesc și în alte țări. Foișor periodica „Uosere Zeit,” ce apare în Lipschitz, în numerul seu celu mai prospetu ocupându-se de cauza instructiunii publice din imperiul rusesc dice între altele: „În imperiul rusesc din Europa afară de Poloni și Finlă, unde învățământul poporului sta cu ceva mai bine, suntu aproape la 61 milioane de locuitori cu 9 milioane de copii harnici de școală. Luându căte 50 de copii pentru o școală — de șase ce casele și satele suntu îndepartate unele de altele — aru trebui sa sia 180,000 de școli populare; — suntu înse în totu imperiul rusesc curata numai 31,000, ba anca luându afară părțile locuite de neruși d. e. de poloni, suntu numai 21,000 de școli poporali. În proporție cu acestea chiar și în imperiul turcesc sta cauza instructiunii publice mai bine. Sa facemă numai o privire preste celelalte țări europene. Dică vomu luă copiii cari suntu indatorati a cerea școală, între 6—13 ani, atunci diuțe 100 de copii harnici de școală umbla în Prussia, Saxonie și Württemberg 96—99 la școală; în Helvetia 95—96; în Bavaria și Dani 89; în Francia 78; în Holanda, Anglia, Belgia 76—77; în Mecklenburg 64; Austria 51; Spania 46; în Polonia și Italia 35; în Grecia 29; Portugalia 14; Turcia 11; Russia 6. Va sa dica: în Russiă învățământul publicu sta mai reu, că în toate celelalte țări europene.

In gimnasiul real reformat din Békés (Ungaria) care are siese clase, după programă din anul scolastic trecutu au fostu 110 elevi. Între acești' au fostu: reformati 51; gr.-orientali 17; rom. cat. 17; luterani 1 și israeliti 24. În clasă prima au fostu de toti 51; într'a siese insă numai 7.

Concursu.

Pentru ocupare a döne posturi învățătoresci, respective a postului de director la școală capitală normală gr.-or. a Tractului Dobrei se scrie prin acăstă concursu.

Salariile impreună cu aceste posturi suntu: 300 fl. v. a. pentru învățători 400 fl. v. a. pentru directoru.

Doritorii de a ocupă amintitele posturi, voru avea a-si iustroii petițiile loru:

- cu atestate de botezu că suntu români de regula gr.-or.
- atestat de portarea loru morala de până cum.
- atestat că a absolvit cursulu pedagogico-teologicu, afară de acăstă, învățătoriul 4 clase, ieră directorul 8 clase gimnasiali.

Concursul timbrate și francate suntu să se adresă la presidiul subscrișorii comitetu protopresbiterală în Deva până la 25 Septembrie a. c. st. vechiu.

Comitetul protopresbiterală alu Tractului gr. or. alu Dobrei prin

Ioanu Papu
Protoper.

Concursu.

La școală confessională gr.-or. din comună Vale au devenită statuina de învățători pentru

clasă II vacanta cu lăsa de 200 fl. v. a. și pentru clasă I cu 120 fl. v. a. pre lângă cuartiru de locuință, și pentru viață-care clasă 2 orgi de lemn, pentru cari se scrie acestu concursu, că doritorii de a imbrătășia vre-ună din anumitele statuini să-si ascernă cererile sele comitetului parochialu gr.-or. in com. Vale până la Inaltarea S. Crucii, (14 Sept. a. c.) provadute cu următoarele documente:

- testimoniu de botezu și moralitate și
- testimoniu că au absolvit cursulu pedagogicu său teologicu în Institut. nostru archidiecesan.
- testimeniu că s'au esaminat de comisiunea alăsă de consistoricu scolasticu, și cumea e deprinsu în tipicu și cântările bisericești.

Vale 27 Augustu 1870.
(62—2) Comitetul parochialu gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii din comună Vorperu — comitatul Albei de Josu, protopr. Sabesiu se scrie concursu până la 14 Oct. 1870 st. vechiu.

Emolumente suntu:

- dela 240 familii căte una ferdela cucerușu sfîrmitu
- venitele stolare obișnuite, și
- cuartiru liberu în casă parochiale impreună cu gradinită de legumi.

Doritorii de a ocupă acăstă parochie suntu avisati a-si trimite concursele și documentele despre deplină calificare amesurată prescrișorii statutului organicu §§. 13, și 121, scaunului protopr. gr. or. in Sabesiu — cu alu căruia consimțemntu se publică concursulu, — până la terminulu de susu.

Vorperu 26 Aug. 1870.
Comitetul parochialu.
(62—2)

Concursu.

La școală populară română gr. or. din comună Fenesiu protopresbiteratul Zlatnei de Josu, este de ocupat statuina învățătorișca, care-i impreună cu unu salariu anual de 100 fl. v. a. cuartiru, și lemnale debuinciose pentru încăldită.

Doritorii de a concurge la statuina învățătorișca susu amintita, voru avea a-si trimite concursele loru instruite după prescrișorile „Statutului organicu” subscrisei eforie prin rev. d. protopop Ioanu Gallu celu multu până în 20 Septembrie a. c. st. v.

Fenesiu in 16 Augustu 1870 v.
61—2 Eforia scolară

Concursu.

Pentru ocuparea postului de învățători la școală populară gr. or. din comună Aciliu se deschide prin acăstă concursu.

Salariul impreună cu acestu postu este 120 fl. v. a. cuartiru și lemnale trebuinciose.

Doritorii de a ocupă acăstă statuine, au să-si ascernă petițiile sale insotite de documentele necesare celu multu până în 30 Septembrie, comitetul parochialu din locu.

Aciliu in 25 Augustu 1870.

Comitetul parochialu alu bisericii gr. or. din comună Aciliu, protopresbiteratul Mercurea.
(59—3)

ANUNCIU.

Subscrisulu amu onore a incunoscintia pre P. T. publicu, ca dela 29 Septembrie (Sântu Mihaiu) 1870 incolo carcelari'a mea advocatia nu va mai fi in tergulu pestelui nr. 100 ci in strad'a Scheiloru (Heilgleichnahms gasse) nr. 111 in casă fosta mai înainte a dlui G. Frighetoriu.“

N. Strevoiu.

Advocatu.

64—1